

HaMelech HaMishpat During the Aseres Yemei Teshuvah

By: SHELDON EPSTEIN

Introduction

During the *Aseres Yemei Teshuvah* the ending of השיבה שופטינו, the 11th *berachah* in the *Shemoneh Esrei*, is changed from מלך אוהב צדקה ומשפט to המלך המשפט to emphasize that during this period Hashem sits as a King in judgment of Mankind. While the *poskim* agree that this change should be made, the question of whether someone who mistakenly forgets to make the change is required to repeat the *Shemoneh Esrei* is generally accepted to be a halachic dispute that depends on a person's heritage: *Sefaradim*, yes, *Ashkenazim*, no. This paper reviews the underlying issues in the dispute and argues that this conventional dichotomy may be inaccurate and the *halachah* of whether to repeat or not should depend on what *nusach* was used.

השיבה שופטינו (1)

*Tur, Orach Chaim*¹ 118, explains that השיבה שופטינו follows the 10th *berachah* of תקע בשופר because when the time comes for Hashem to gather the Jewish people from the Diaspora to return them to Eretz Yisrael he will first eliminate all those who would stand in the way of righteousness and justice. The necessity for such a preliminary societal cleansing is expressed in ישעיה:

א:כא אֵיכָה הָיְתָה לְזוֹנָה קְרִיָּה
נְאֻמָּנָה מְלֹאֲתֵי מִשְׁפָּט צָדֵק וְלֵין
בָּהּ-וְעַתָּה קְרִצָּחִים.
1:21 How is the faithful city become a
harlot! She that was full of justice,
righteousness lodged in her, but now
murderers.

כב כֶּסֶף, הָיָה לְסִיגִים; סָבֵאָה,
22 Your silver is become dross; your

¹ אר"ח ק"ח. אחת עשרה השיבה שופטינו כבראשונ' ומה ראו לאומרה אחר קיבוץ גליות דכיון שיתקבצו הגליות עושה דין ברשעים קודם שיבואו להתייש' בירוש' כדכתיב אשיבה ידי עליך ואצרוף כבור סיגך ואסיר כל בדיליך וע"י כן אשיבה שופטיך כבראשונ'.

Sheldon Epstein is a professional educator whose works on Biblical and Talmudic topics have appeared in *Tradition*, *Higayon*, and *Location Sciences*.

מהויל במים. wine mixed with water.

כג שָׁרִיד סוֹרְרִים וְחֹבְרֵי גִבְבִּים-
כָּלוּ אֶהֱב שָׁחַד, וְרֹדֵף שְׁלֵמָנִים
יָתוֹם לֹא יִשְׁפֹּטוּ וְרֵיב אֶלְמָנָה
לֹא-יָבֹא אֲלֵיהֶם.
23 Your princes are rebellious and
companions of thieves—everyone
loves bribes and follows after rewards;
they judge not the fatherless neither
does the cause of the widow come to
them.

כד לָכֵן, נָאֵם הָאֱדוֹן יְהוָה
צָבָאוֹת--אֲבִיר, יִשְׂרָאֵל: הוּא
אֲנַחֵם מִצָּרֵי, וְאֶנְקָמָה מֵאוֹיְבָי.
24 Therefore says the Lord, the
LORD of hosts, the Mighty One of
Israel: Ah, I will ease Me of My
adversaries and avenge Me of My
enemies;

כה וְאֶשִׁיבָה יָדִי עָלֶיךָ, וְאֶצְרָף
כֶּבֶד סִיגִיךָ; וְאֶסִּירָה, כָּל-
בְּדִלְיֶיךָ.
25 And I will turn My hand on you
and purge away thy dross as with lye,
and will take away all your alloy;

כו וְאֶשִׁיבָה לְשֹׁפְטֶיךָ כְּבָרְאֵשֶׁנָּה
וְיַעֲצִיבֶיךָ כְּבִתְחִלָּה אַחֲרֵי-כֵן, יִקְרָא
לְךָ עִיר הַצְּדָקָה--קִרְיָה, נְאֻמָּנָה.
26 And I will restore your judges as at
the first, and your counselors as at the
beginning; afterward you will be called
the city of righteousness the faithful
city.

כז צִיּוֹן, בְּמִשְׁפָּט תִּפְדָּה; וְשׁוֹבֵיהָ,
בְּצְדָקָה.
27 Zion shall be redeemed with justice,
and they that return to her with
righteousness.

ברכות יב: (2)

ואמר רבה בר חיננא סבא משמיה דרב כל השנה כולה אדם מתפלל האל הקדוש
מלך אוהב צדקה ומשפט חוץ מעשרה ימים שבין ראש השנה ויום הכפורים
שמתפלל המלך הקדוש והמלך המשפט ורבי אלעזר אמר אפילו אמר האל
הקדוש יצא שנאמר (ישעיהו ה) ויגבה ה' צבאות במשפט והאל הקדוש נקדש
בצדקה אימתי ויגבה ה' צבאות במשפט אלו עשרה ימים שמר"ה ועד יוה"כ
וקאמר האל הקדוש מאי הוה עלה אמר רב יוסף האל הקדוש ומלך אוהב צדקה
ומשפט רבה אמר המלך הקדוש והמלך המשפט והלכתא כרבה.²

---

² “Rabbah b. Hinena the Elder also said in the name of Rav: Throughout the year one says in the *tefillah*, ‘The holy God,’ and ‘King Who loves righteousness and judgment,’ except during the ten days between New Year and the Day of

After summarizing the objective of השיבה שופטינו *Tur* says that his brother, ה"ר יחיאל, had two questions on the ending (*chasimah*) of this *berachah*. The first question is: Why all year round, unlike all the other *berachos* of *Shemoneh Esrei*, is the word מלך in the *chasimas haberachah*?³ His second question is: Why is there a need to repeat⁴ *Shemoneh Esrei* on the *Aseres Yemei Teshuvah* if a person forgot to end with המלך המשפט, being that the standard all-year-round ending also has the word מלך? His brother concludes that he found that *Machzar Vitri*⁵ says that all year round the 11th *berachah* ends האל המשפט (not המלך) and it is thus only these places that have to repeat *Shemoneh Esrei* if they did not say the preferred המלך המשפט.

(3) The *Halachah* on *Aseres Yemei Teshuvah*

Tur, *Orach Chaim*⁶ 582, *Hilchos Rosh Hashanah*, revisits the issue of forgetting to say המלך המשפט on the *Aseres Yemei Teshuvah*. He cites *Avi HaEzri* and *Raavad* as saying it is not necessary to repeat *Shemoneh Esrei*, but *Rambam*, *Rif*, and *Rash* agree that if a person did not remember to say המלך המשפט in the *Aseres Yemei Teshuvah* he must repeat *Shemoneh Esrei* even though he uses the word המלך in the *siyum haberachah* all year round, clearly rejecting the rationale offered by *Tur*'s brother. This is brought

---

Atonement, when he says, 'The holy King' and 'The King of judgment.' R. Eleazar says: Even during these days, if he said, 'The holy God,' he has performed his obligation, since it says, But the Lord of Hosts is exalted through justice, and the holy God is sanctified through righteousness: When is the Lord of Hosts exalted through justice? In these ten days from New Year to the Day of Atonement; and nonetheless it says, 'The holy God.' What do we decide? R. Joseph said: 'The holy God' and 'The King who loves righteousness and judgment'; Rabbah said: 'The holy King' and 'The King of judgment.' The law is as laid down by Rabbah."

³ מעולם תמהתי על חתימת ברכי זו למה נשתנו מכל חתימי ברכה י"ח לענין מלכו הא קי"ל ברכה הסמוכה לחברתה אין בה מלכות

⁴ עוד לכאורה איני יודע מה הפרש יש בין מלך אוהב צדקה ומשפט ובין המלך המשפט לענין שצריך לחזור לראש אם שכח אך שאיני רשאי לשנות מה שהורגל בפי כל אמנם שמעתי שבפרו"בינציא אין אומרים המלך וישר בעיני

⁵ שוב מצאתי בספר הנקרא מחזור ויטרי ה"ג בפ"ק דברכות כל השנה כולה אומר האל המשפט חוץ מי ימי תשובה שאו המלך הקדו המלך המשפט

⁶ ואם טעה בהמלך המשפט... ואם לא נזכר עד שעקר רגליו חוזר לראש ואבי העזרי כתב דלא פליגי אלא לכתחלה אבל בדיעבד לכ"ע אינו חוזר וכ"כ הראבד, והרמבם ור"ף כת' שחוזר ולזה הסכים א"א ז"ל

l'halachah by *Mechaber* in *Orach Chaim* 582:1.⁷ *Rama*, *Orach Chaim* 118:1, disagrees:

הגה. מיהו אם אמר מלך אוהב צדקה ומשפט אין צריך לחזור ולא אמרו לחזור אלא במקום שכל השנה אומרים האל אוהב צדקה ומשפט⁸ (הר"י ספ"ק דברכות והטור והגאון מנהגים) וע"ל סימן תקפ"ב.

But if he said "*Melech ohev tzedakah u'mishpat*" he does not have to repeat; they only said to repeat in a place where all year round they say "*Hakel ohev tzedakah u'mishpat*."

Because of this dispute, as is usual when *Mechaber* and *Rama* disagree, *Sefaradim* who forget to end with המלך המשפט follow *Mechaber* and repeat⁹ *Shemoneh Esrei*, while *Ashkenazim* follow *Rama* and do not repeat. In the next sections we present our suggestion that this is an atypical *Ashkenaz-Sefarad* situation.

⁷ עשרת ימי תשובה אומר המלך הקדוש המשפט ואם טעה או שהיא מסופק אם הוא בהמלך הקדוש חוזר לראש ואם הוא בהמלך המשפט אם נזכר קודם שעקר רגליו חוזר לברכת השיבה ואומר משם ואילך על הסדר ואם לא נזכר עד שעקר רגליו חוזר לראש.

Rama refers the reader back to *siman* 118.

⁸ *Rama* and others suggest that רב יוסף and רבה only argue about what is the preferred ending, לכתחילה, on the *Aseres Yemei Teshuvah* but both agree that either formulation will suffice. *Rama* in דרכי משה writes: וכ"כ הרמבם פ"י מה' תפילה ולעיל סי' קי"ח כתב בהדיא כדברי הר"י ולכן נ"ל דא"צ לחזור אם אמר מלך אוהב צדקה ומשפט ויש לסמוך אדבריהם בדיעבד וכן משמע המסקנא בהגהות מנהגים וכעין זה מלך אוהב צדקה ומשפט. כתב הרשב"א בתשובה סימן ל"ה. It is not clear whether *Rama* holds saying מלך אוהב צדקה ומשפט is acceptable because he agrees with *Tur's* brother that the key word מלך is here, or because he agrees with those who say that רבה and רב יוסף are only arguing לכתחילה.

⁹ In the case of המשפט there is a dispute between major *Sefaradi poskim*, Ben Ish Chai (no) and Rav Ovadyah (yes), whether to follow the *Mechaber's psak*

כתב הבן איש חי: (שנה ראשונה ניצבים יט) "בברכת השיבה אומר המלך המשפט, ואם טעה ואמר מלך אוהב צדקה ומשפט כיון דזכר מלך אינו חוזר, ואע"ג דמר"ן ס"ל חוזר קי"ל סב"ל אפילו כנגד סברת מר"ן ז"ל וכמ"ש בסה"ק מקבציאל". חידש הבא"ח שאעפ"י שפסק השו"ע שבמקרה הנ"ל חוזר, לדינא אין לחזור מדין ספק ברכות להקל וסברא זו מועילה אפילו נגד מרן השו"ע. וכך פסקו גם כף החיים (ק"ח א) והרב אליהו. אולם דעת הרב עובדיה (באריכות מרובה יב"א ב ח-י ובקצרה יחו"ד א נז) לפסוק בזה כשו"ע משני טעמים עיקריים: א. כבר פשט המנהג כשו"ע וכנגד מנהג לא אומרים סב"ל. ב. בתפילה כלל לא שייך לומר סב"ל מכיון שאם ימשיך בתפילתו ולא יחזור נמצא שלדעות שצריך לחזור ברכתיו הן לבטלה ואף כשסיים את התפילה יתכן שכלל לא יצא ידי חובה! ולכן אין לנטות בזה מפסק השו"ע. אולם אם כבר סיים תפילתו וצריך לחזור שוב על תפילת שמונה עשרה יתנה שאם אינו מחוייב בתפילה תהיה זו תפילת נדבה ואעפ"י שאין מתפללין לכתחילה תפילת נדבה כדי להינצל מחשש ברכה לבטלה שרי

מלך אוהב צדקה ומשפט (4)

The standard year-round *siyum haberachab* of השיבה שופטינו is:

ברוך אתה ה' מלך אוהב צדקה ומשפט

Two ways of interpreting the meaning of these words are:

1. A King Who loves righteousness and justice¹⁰
ב"ח או"ח קיה: דמלך אוהב צדקה ומשפט משמעו שהוא אוהב בריותיו כשיעשו
המה צדקה ומשפט
“*Melech ohev tzedakah and mishpat*” means that He loves His creations
when **they** do *tzedakah* and *mishpat*.
2. A King Who loves to do righteousness and justice¹¹

In the first reading, Hashem the King is not the one doing righteousness and justice. Rather, He is a King Who loves to reign over a society that practices righteousness and justice. In the second reading, it is the King Himself Who loves to mete out righteousness and justice.¹² To determine which of these is the proper reading, we turn to the words of the text of the *tefillah* itself. In the next section we present the three different *nuschaos* of the text of the body of this *tefillah* as it appears in standard *Siddurim* of the different Jewish communities.

---

¹⁰ Complete text of *Bach*: ב"ח או"ח קיה: דמלך אוהב צדקה ומשפט משמעו שהוא אוהב בריותיו כשיעשו המה צדקה ומשפט כמו כי ידעתינו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט אב"ח יחיאל ה"ר's second question as to why the year-round ending that contains the word מלך is not sufficient for the *Aseres Yemei Teshuvah*, אב"ח המלך המשפט משמעו שהוא יושב על כסא מלכותו לשפוט את בריותיו.

We will expand on this later in the text.

¹¹ עץ יוסף, סידור אוצר תפילות: ומלך אוהב צדקה ומשפט פירושו, שהוא אוהב בכל עת שיעשה משפט אפילו אינו בעת שהוא יושב על המשפט.

¹² *Yerushalmi Berachos* 2:4 offers the following commentary of the *berachos* of *Shemoneh Esrei*. Note **שופטינו בצדק** and **צדקינו במשפט**.

ר' אחא בשם ר' יהושע בן לוי אף מי שהתקין את התפילה הזאת על הסדר התקינה שלש ברכות ראשונות ושלש ברכות האחרונות שבהן של מקום והאמצעיות צרכן של בריות... חננו דיעה, חגנתנו דעה; רצה תשובתינו, רצית תשובתינו; בריך שנותינו, ברכת שנותינו קבצינו, קיבצתנו; שופטינו בצדק, שפטתנו בצדק; הכנע קמינו, הכנעת קמינו; צדקינו במשפט, צידקתנו...

(5) Three Current¹³ *Nuschaos* of the 11th *Berachah* of *Shemoneh Esrei*

נוסח ספרדי:

השיבה שופטינו כבראשונה ויועצינו כבתחלה והסר ממנו יגון ואנחה ומלוך עלינו
מהרה אתה ה' לבדך **בחסד ורחמים בצדק ובמשפט**¹⁴
ברוך אתה ה' מלך אוהב צדקה ומשפט

נוסח אשכנז:

השיבה שופטינו כבראשונה ויועצינו כבתחלה והסר ממנו יגון ואנחה ומלוך עלינו
אתה ה' לבדך **בחסד ורחמים וצדקנו במשפט**
ברוך אתה ה' מלך אוהב צדקה ומשפט

נוסח ספרד:

השיבה שופטינו כבראשונה ויועצינו כבתחלה והסר ממנו יגון ואנחה ומלוך עלינו
מהרה אתה ה' לבדך **בחסד ורחמים וצדקנו בצדק ובמשפט**
ברוך אתה ה' מלך אוהב צדקה ומשפט

The opening part of the *berachah* and the *chasimas haberachah* (in italics) in all three *nuschaos* express in almost identical words our desire to have the Diaspora return to a judicial system that mirrors that of the distant past and that Hashem alone be King over us. The words immediately preceding the *siyum haberachah* (highlighted in bold type), however, differ, using different variations of the identical words, i.e.

חסד, רחמים, צדק, משפט

In the next two sections we discuss the meaning of the different wordings.

---

¹³ We will mention other *nuschaos* (e.g., *Rambam* next footnote) but it is not clear what *nusach* the *Rama* and the other *poskim* had. What we are arguing is that different *nuschaos* would lead to different conclusions about the need to repeat *Shemoneh Esrei* during the *Aseres Yemei Teshuvah* and that assuming *Rama*, an *Ashkenazi*, used the current *Ashkenazi nusach*, his *psak* would be reasonable but not applicable to *Ashkenazim* who use the current *nusach Sefard*.

¹⁴ רמבם סדר התפילה טז (יא) השיבה שופטינו כבראשונה, ויועצינו כבתחילה, והסר ממנו יגון ואנחה, ומלוך עלינו אתה לבדך ברחמים בצדק ובמשפט. ברוך אתה ה', מלך אוהב צדקה ומשפט.

Unlike all three current *nuschaos* listed above, *Rambam's nusach* omits the word ה' between אתה and לבדך; and the word חסד which precedes *rachamim*, *tzedek*, and *mishpat*.

(6) Meaning of צדק

The word צדק, in all its various forms, is associated with¹⁵ righteousness, justice, equity, virtue. Thus, when we say someone is a צדיק we generally mean the person exhibits these characteristics. However, when someone is involved in a judicial proceeding, the word צדיק reflects the outcome of the proceeding. In this way, Ramban¹⁶, דרשה לראש השנה, says that even a רשע גמור who worships idols, violates sexual prohibitions, and commits murder, who does one positive act for which Hashem wants to reward him in This World and thus inscribes him in his Rosh Hashanah review to live in the entire coming year, is called a צדיק גמור. Conversely,¹⁷ one who observes the entire Torah but does one iniquity, like rendering a *halachah* in the presence of his Rebbe, for which he is punished by Hashem to die during the coming year, is called a רשע גמור. With these definitions in mind we next review the meaning of the three different version of השיבה שופטינו.

(7) חסד, רחמים, צדק, משפט

The combination of these four words in relationship to a society, where after appropriate correction of unacceptable behavior Hashem will return us, is expressed in הושע:

2:20 **ב:כ** וְכָרַתִּי לָהֶם בְּרִית בְּיֹם-הַהוּא, עִם-חַיַּת הַשָּׂדֶה וְעִם-

---

¹⁵ Jastrow "צדק" translates: צדקה, purity, righteousness, equity, liberality, esp. almsgiving. צדיק, virtuous, just, pious man.

Moreh Nevuchim 3:53: ומלת צדקה היא נגזרת מצדק והוא היושר והיושר הוא להגיע כל בעל חק לחוקו ולתת לכל נמצא מן הנמצאות כפי הראוי לו ולפי העניין הראשון לא יקראו בספרי הנבואה החוקים שאתה חייב בהם לזולתך כשתשלם צדקה כי כשתפרע לשכיר שכרו א ותפרע חובך לא יקרא צדקה אבל החוקים הראויים עליך לזולתך מפני מעלות המידות כרפואת מחץ כל לחוץ יקרא צדקה.

¹⁶ נשאר בנדון שלשה כל הזוכה בדינו נקרא צדיק גמור כל המחוייב בדינו נקרא רשע גמור המעויין שמשקלו שוה לכאן ולכאן נקרא בינוני אם כן הרשע הגמור המוחלט שעבד ע"ז ועשה גילוי עריות ושפיכת דמים ועשה מצוה אחת לבדה שדינו של הקב"ה לשלם לו שכרה בעולם הזה שיחיה השנה הזאת נקרא בכאן צדיק גמור.

¹⁷ וכן הרשעים גמורים לאלתר למיתה אפילו קיים כל התורה כולה והורה הלכה אחת לפני רבו ונתחייב מיתה בכך נקרא בכאן רשע גמור לפי שהוא מחוייב בדינו.

עוף השמים, וְרַמְשׁ הָאָדָמָה
 וְקִשְׁתׁ וְחֶרֶב וּמִלְחָמָה
 אֲשֶׁבֶר מִן-הָאָרֶץ
 וְהִשְׁכַּבְתִּים לְבֵטָח .

with the fowls of heaven, and with the
 creeping things of the ground; and I will
 break the bow and the sword and the battle
 out of the land, and will make them to lie
 down safely.

כֹּא וְאֶרְשָׁתִּיךָ לִי, לְעוֹלָם;
 וְאֶרְשָׁתִּיךָ לִי בְצֶדֶק
 וּבְמִשְׁפָּט וּבְרַחֲמִים .

21 And I will betroth you to Me forever; I
 will betroth you to Me in righteousness and
 in justice, and in loving kindness and in
 compassion.

כֹּב וְאֶרְשָׁתִּיךָ לִי בְאֵמֻנָה
 וְיָדַעְתָּ אֶת-יְהוָה .

22 And I will betroth you to Me in
 faithfulness and you shall know Hashem

Like all versions of the *Shema* mentioned above, *צדק* is paired with *משפט*, and *חסד* with *רחמים*.¹⁸ However unlike the *Shema* of *Shemoneh Esrei*, *צדק* and *משפט* come before *חסד* and *רחמים*. *Rashi* explains¹⁹ that *צדק* and *משפט* is what *Klal Yisrael* has to do in order for Hashem to grace us with *חסד* and *רחמים*. *Rashi's* reading would fit better in the *pasuk* if it said *בחסד* (i.e. dropping the ו) rather than *ובחסד*, thus separating the second twosome from the first. However, *Rashi's* explanation fits perfectly with the *Ashkenaz nusach Sefard* version of *צדקנו*. By using both the word *צדק* and *צדקנו*

ומלוך עלינו מהרה אתה ה' לבדך *בחסד וברחמים וצדקנו בצדק ובמשפט*.

the phrase, as *Rashi* explains in *Hoshea*, means he is rewarding us²⁰, *משפט* and *צדק* because of our *חסד* and *רחמים*. In this scenario, the *tefillah* itself is not referring to Hashem as doing *משפט* but rather ruling over a nation that does *משפט*. Thus, it is imperative that in the *siyum haberachab* during the *Aseres Yemei Teshuvah* we say that Hashem

¹⁸ See footnote 14; it is not in *Rambam's* version.

¹⁹ *בצדק ובמשפט, שתתנהגו בהן. ובחסד וברחמים, שיבוא לך מאתי על ידיהם באברהם אבינו כתיב כי ידעתיו למען אשר יצוה וגו' לעשות צדקה ומשפט וכנגדן נתן לבניו חסד ורחמים מאת הקב"ה... פסקו מן הצדקה והמשפט... אף הקב"ה אסף מהם החסד והרחמים... וכשיחזרו לעשות צדקה ומשפט שנאמר ציון במשפט תפדה וגו' הקב"ה מוסיף עליהם רחמים וחסד. See footnote 10 where ב"ח uses *Rashi's* citation to Avraham.*

²⁰ See *Moreh Nevuchim* footnote 15.

is מלך המשפט, i.e., he is doing the משפט. Failing to do so, therefore, requires that the prayer be repeated.

The *Ashkenazij* version, on the other hand, by using the word צדקנו

ומלוך עלינו אתה ה' לבדך בחסד וברחמים וצדקנו במשפט

is clearly saying that Hashem, the King, should find in our favor when He judges us. Thus, before getting to the *chasimas haberachab*, Hashem's role as a שופט is articulated and adding צדקה אוהב between מלך and משפט in the *chasimas haberachab* during the *Aseres Yemei Teshuvah* should not require that the prayer be repeated and is consistent with *Rama's psak*.

Finally, the *Sefaradi nusach* of השיבה שופטינו appears to reflect *Rashi's* interpretation by writing בצדק without a ן,

ומלוך עלינו מהרה אתה ה' לבדך בחסד וברחמים בצדק ובמשפט

i.e., Hashem will rule over us as a King Who shows חסד ורחמים towards us because we have instituted צדק ומשפט and no mention is made of Hashem in the capacity of a שופט. This then is the motivation for the *Mechaber's psak*.

The general halachic understanding is that, as always, when the *Mechaber* and *Rama* disagree, *Sefaradim* follow the *Mechaber*²¹ and *Ashkenazim* the *Rama*. We are suggesting that this situation is different because the *halachah* depends on the wording of the *tefillah* and those *Ashkenazim* who *daven nusach Sefard* may not be justified in following the *Rama* whose *psak* is based on a different *nusach*. ❧

---

²¹ With caveat mentioned in footnote 9.